

Відкритий міжнародний університет
розвитку людини «Україна»
Полтавський інститут економіки і права

ПРАВОВІ, ЕКОНОМІЧНІ ТА СОЦІОКУЛЬТУРНІ ЗАСАДИ РЕГУЛЮВАННЯ СУСПІЛЬНИХ ВІДНОСИН: СУЧАСНІ РЕАЛІЇ ТА ВИКЛИКИ ЧАСУ

*присвячено захисту прав на місцеве самоврядування
в умовах воєнного десятиліття 2014-2024*

ЗБІРНИК МАТЕРІАЛІВ
VI Всеукраїнської науково-практичної конференції
з міжнародною участю

11-12 грудня 2024 р., м. Полтава

КАФЕДРА ПРАВознавства та фінансів
Полтавського інституту економіки і права
Університету «Україна»

Полтава – 2025

Редакційна колегія

Надія Мякушко – докторка філософії у галузі політичних наук, кандидатка політичних наук, доцентка, директорка Полтавського інституту економіки і права.

Сергій Короєд – доктор юридичних наук, професор, професор кафедри правознавства та фінансів Полтавського інституту економіки і права.

Роман Шаравара – кандидат економічних наук, доцент, професор кафедри правознавства та фінансів, перший заступник директора Полтавського інституту економіки і права.

Руслан Басенко – кандидат педагогічних наук, доцент, завідувач кафедри правознавства та фінансів, заступник директора з науково-педагогічної роботи, міжнародної та грантової діяльності Полтавського інституту економіки і права
(відповідальний редактор);

Віталій Заїка – кандидат психологічних наук, доцент кафедри соціальної роботи та спеціальної освіти Полтавського інституту економіки і права.

Геннадій Аванесян – доцент кафедри правознавства та фінансів Полтавського інституту економіки і права.

Іван Лісний – старший викладач кафедри правознавства та фінансів Полтавського інституту економіки і права.

Правові, економічні та соціокультурні засади регулювання суспільних відносин: сучасні реалії та виклики часу : збірник матеріалів VI Всеукр. наук.-практ. конф. з міжн. участю, 11-12 грудня 2024 р. / Полт. ін-т економіки і права Відкритого міжнародного університету розвитку людини «Україна» ; відп. ред. Р. Басенко. Полтава : ППЕП, 2025. 316 с

У збірнику матеріалів представлено доповіді і повідомлення наукового зібрання вчених, організаторів освіти, науково-педагогічних працівників, фахівців-практиків, здобувачів різних ступенів освіти, які присвячені концептуальному та практико-орієнтованому осмисленню правових, соціокультурних та економічних вимірів сучасної дійсності в умовах воєнного стану в Україні. На конференції було обговорено доповіді докторів та кандидатів юридичних, політичних, економічних, філософських, педагогічних, історичних наук, практикуючих юристів, економістів, педагогів та інших фахівців з понад п'ятнадцяти регіонів України.

Розрахований на вчених, викладачів і здобувачів закладів освіти, усіх, хто залучений до науково-теоретичного аналізу сучасного світу.

УДК 330.111.66(477):34

**Рекомендувала до друку вчена рада
Полтавського інституту економіки і права
30 грудня 2024 року, протокол № 4**

Автори несуть особисту відповідальність за повноту висвітлення досліджуваного питання, системність викладу матеріалів, достовірність наведених фактів та їхню автентичність, правильне цитування, академічну доброчесність.

Статті друкуються в авторській редакції.

ЗМІСТ

Передмова	10
Розділ 1	
Правове регулювання суспільних відносин в Україні в умовах воєнного стану	
Larisa Kovalenko, Bohdan Kovalenko Legal regulation of the status of the subjects of administrative jurisdiction under the conditions of martial state	11
Геннадій Аванесян, Віктор Булат Перспективи медіації в Україні як способу вирішення спорів	13
Олена Артюх-Пасюта Кримінальна відповідальність уповноважених осіб та керівництва замовників публічних закупівель	14
Оксана Биканова Визнання недійсними правочинів, укладених під впливом помилки	19
Сергій Бойко Підстави недійсності правочинів	21
Крістіна Бондаренко Правова культура юриста як основа його професіоналізму	23
Юрій Бородатий, Тетяна Шахматова Медіація як інструмент боротьби з браконьєрством	24
Дем'ян Братасюк Визнання недійсними кабальних правочинів	25
Анастасія Гевчук Справедливість і законність – основа держави	27
Сергій Гладкий Трансформація правової системи України: зовнішньосистемні аспекти	29
Роман Данко, Роман Потапчук Особливості правового регулювання цифрових активів в Україні та міжнародний досвід	32
Олексій Довбиш Міжнародні миротворчі операції як політичний інструмент врегулювання воєнно-політичного конфлікту	34
Анастасія Дуденченко Проблеми та виклики реформи юридичної освіти	36
Богдан Дудка Кримінальні правопорушення проти життя та здоров'я особи	37
Станіслав Дудник, Юлія Плужник Проблемні аспекти інституту конституційної скарги в Україні	40
Андрій Єленич Огляд джерел адміністративно-правового забезпечення доступу до інформації в умовах воєнного стану в Україні	41
Руслан Жалій Правові засади використання здоров'язбережувальних технологій в освітньому процесі ЗВО	46
Тамара Жалій Локальна нормотворчість Полтавського національного педагогічного університету щодо формування академічної доброчесності учасників освітнього процесу	49

Дмитро Журило, Володимир Кабачек Еміграція в сучасній Україні: причини, наслідки та перспективи	244
Олександр Жучкевич, Олександр Олефір Вплив рівня освіти на післявоєнне відновлення економіки України	247
Віталій Заїка, Василь Ірха Іпотерапія як метод психологічної допомоги при ПТСР	249
Віталій Заїка, Вікторія Мартинкус Особливості надання психологічної допомоги жінкам з раком молочної залози	252
Віталій Заїка, Анна Сазонова Особливості надання першої психологічної допомоги військовим в умовах бойового стресу	255
Віталій Заїка Психологічні аспекти адаптації особистості до кризових умов сучасного суспільства.....	259
Ірина Заулочна, Світлана Бухальська Саморегуляція як психічний процес особистості	261
Валерія Зіненко, Кіріл Шамрай Можлива роль молоді в перспективному відновленні господарства України	263
Олена Ільченко Академічна доброчесність у вищій освіті і педагогіка миру.....	265
Михайло Карпенко, Володимир Остапович Проблеми науки в післявоєнному відновленні економіки України. Історія та реалії.....	268
Михайло Коваленко, Валерія Курило, Андрій Артем'єв Соціальні аспекти розвитку населення Полтави раннього залізного віку (за антропологічними матеріалами могильника Скоробір).....	271
Дмитро Коваленко, Олександр Чередник Проблеми встановлення миру в Україні. Перспективи та проблеми	274
Оксана Кравчук Забезпечення освітнього процесу в закладах середньої освіти з питань цивільного захисту	276
Ірина Кресіна Справедливість: запит українського суспільства в умовах війни	278
Альона Куркова Оцифрування бази даних видань які зникають як важлива соціокультурна проблема збереження історичних знань.....	281
Михайло Матвієнко, Герман Вострелін Екологічні проблеми в світі відновлення України	283
Анастасія Некряч Залучення громадян в самоврядний процес як шлях до згуртованості територіальних громад	285
Ірина Орловська Планування відбудови України.....	287
Валерій Паталаха Розуміння демократичної консолідації у ході третьої хвилі демократизації.....	289

ництво стало важливою частиною сталого розвитку України. Забезпечення екологічної чистоти та відновлення природних ресурсів має стати основою для побудови безпечної та благополучного суспільства у повоєнній Україні. Лише таким чином можна зробити Україну безпечною та привабливою для життя.

ЗАЛУЧЕННЯ ГРОМАДЯН В САМОВРЯДНИЙ ПРОЦЕС ЯК ШЛЯХ ДО ЗГУРТОВАНІСТІ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД

Анастасія Некряч,

доктор політичних наук, професор,

професор кафедри політології, історії і філософії

Полтавського державного аграрного університету

координатор проекту Sut Com «Участь громадян та соціальний діалог як ключові фактори розбудови сталих територіальних громад: успішні практики ЄС для України»

Нинішні тектонічні політичні зсуви, геополітичні трансформації, турбулентність, що відбуваються в міжнародному житті, кардинально змінили політичний ландшафт світу, принципи його облаштування та світопорядок в цілому. Без перебільшення можна стверджувати, що світ «сколихнувся». Проте найскладнішим є в цій ситуації те, що в епіцентрі цих геополітичних трансформацій, глобальних цивілізаційних розломів опинилася є наша, українська, держава.

Кожен із нас, кожна українська сім'я, усвідомлює масштаби викликів і загроз, які доводиться нам долати. Але в нас немає іншого вибору як захистити і зберегти нашу суверенність, незалежність, відстояти своє право на власну долю, власну модель розвитку.

Та щоб реалізувати це історичне і доленосне завдання, як ніколи ми маємо бути згуртованими, солідарними і відповідальними як сьогодні так і за майбутнє. Тож навіть в цих надскладних умовах ми повинні самовіддано працювати, складати програми і плани, прогнозувати, передбачати можливий хід подій.

Але є одна умова про яку не варто забувати. Всі програми, плани стануть реальністю якщо до їх реалізації буде залучено саме населення. Своєю чергою населення повинно володіти відповідними знаннями, практичними навичками та вмінням щоб знати як це робити. Саме на реалізацію цих завдань зорієнтований наш міжнародний проєкт програма Еразмус + напряду Жан Моне «Участь громадян та соціальний діалог як ключові фактори розбудови сталих територіальних громад: успішні практики Європи для України».

Основною метою та ціллю проєкту визначено є: – об'єднання зусиль науковців і управлінців-практиків; – надання освітніх послуг і освітньої підтримки вищої освіти; посадовим особам органів місцевого самоврядування; сприяння налагодженню соціального діалогу між всіма зацікавленими суб'єктами, які здійснюють свою діяльність в межах територіальних громад; сприяння мешканцям в формуванні практичних навичок, вмінь, самоврядної культури, з тим, щоб вони могли реалізувати свої законні права на участь в управлінні місцевими справами та вивчення європейського досвіду організації місцевого управління з метою поширення його на вітчизняних теренах.

Для цього в рамках проєкту розроблено два навчальних курсів «Політичний імідж органів місцевого самоврядування» та «Регіональне співробітництво»,

які включають також міжнародну практику організації місцевого управління. Проведено низку досліджень. Серед місцевих депутатів щодо обізнаності їх природи, історії, концептуальних засад становлення інституту самоврядування. В підсумку встановлено, що депутати потребують додаткових знань з питань історії, функціонування місцевого самоврядування, зарубіжного досвіду.

Наступне дослідження проведено з учнями старших класів. Зазначимо, що в європейських країнах діють конкретні програми залучення молоді в управління на місцевому рівні. Логіка такого підходу полягає в тому, що чим раніше молодь усвідомить сутність, принципи функціонування місцевої влади та власну роль і місце в цих процесах, ти більш шансів є на те, що в майбутньому, вже ставши фахівцями в різних сферах, вони будуть мотивовані і зацікавлені в розбудові своїх місцевих громад.

Третя група з якими було проведено дослідження, це – жінки. Тема дослідження: «Реалізація гендерної політики в Полтавському регіоні в контексті залучення жінок до роботи в органах місцевого самоврядування». Актуальність і доцільність такого дослідження обумовлена тим, що окремі територіальні громади почали активно приєднуватися до Європейської хартії рівності жінок і чоловіків в житті місцевих громад. Нещодавно відбувся і Всеукраїнський захід «Оцінка гендерної рівності та соціальної інклюзії в аграрному секторі України». Дослідження передбачає з'ясування таких позицій: загальна кількість жінок, обраних депутатами місцевих рад; їх освіта, віковий ценз, партійний спектр. Скільки жінок обрано головами територіальних громад, їх заступниками та секретарями рад. Скільки жінок очолюють постійні депутатські комісії та призначені старостами в старостинських округах.

Наступне. Спільно із слухачами розроблено Дорожню карту розвитку територіальних громад та підвищення їх позитивного іміджу. Для бажаючих в майбутньому працювати в органах місцевого самоврядування, обиратися депутатами, займатися волонтерською роботою проведена зимова школа та круглий стіл за участю стейкхолдерів, представників органів місцевого самоврядування, бізнесу.

Конкретним внеском в залучення громадян в самоврядний процес стала підготовка посібника «Самоосвіта в громадах» та вивчення міжнародного досвіду організації місцевого управління з метою поширення його на теренах України та сприяння місцевим громадам в підписанні меморандумів про співпрацю із місцевими общинами Республіки Польща. Варто також звернути увагу на окремі форми роботи, які використовуються в країнах Європейського Союзу і які доцільно було б використовувати у вітчизняній практиці. Йдеться про форми через які громадяни залучаються до управління місцевими справами; це опитування, анкетування, місцеві референдуми, бюджет участі. В самоврядний процес і розвиток місцевих обшин широко залучаються суб'єкти підприємницької діяльності. Суттєвим доповненням до місцевих бюджетів є проектна та грантова діяльність. Заслугове на увагу і проведення щорічних конкурсів на кращу місцеву громаду. В європейських країнах на регіональному і місцевому рівнях діє інститут місцевого омбудсмена, завдяки якому вирішується значна частина місцевих справ на користь жителів. Щодо місцевого омбудсмена у вітчизняному варіанті то йдеться не про додаткову бюрократичну структуру, а про незалежний від влади, місцевої бюрократії інститут, який би об'єктивно, неупереджено сприяв вирішенню місцевих справ на користь мешканців територіальних громад.

В кінцевому підсумку використання європейського досвіду і вітчизняні напрацювання мають сприяти формуванню сталих територіальних громад, здатних на належному рівні забезпечувати потреби та інтереси мешканців громад. Бо громада – це не тільки територія. Це й життєвий простір там, де ми формуємося, самореалізуємося, самостверджуємося, самовдосконалюємося, самоідентифікуємося з іншими членами громади в єдину спільну родину та, власне, стаємо тими, ким є насправді. Громада, це ще й простір, в якому кожен з нас, володіючи реальною владою може змінити свій статус із об'єкта управління на активного його суб'єкта. А це і є кінцевою метою реформи децентралізації влади.

Список використаних джерел:

1. Реалізація проекту програми Еразмус+ напряму Жан Моне «Участь громадян та соціальний діалог як ключові фактори в розбудові сталих територіальних громад: успішні практики ЄС для України» в Полтавському державному аграрному університеті. – URL: <https://www.pdau.edu.ua/content/sutcom>
2. Між головою сільської ради (солтисом) с. Гробнікі Павлом Бучеком і головою Нехворощанської територіальної громади Полтавської області Віктором Дубовичем було укладено угоду про співпрацю за сприяння ПДАУ. – URL: <https://www.pdau.edu.ua/news/mizh-golovoyu-silskoyi-rady-soltysom-s-grobniki-pavlom-buchekom-i-golovoyu-nehvoroshchanskoyi>
3. Закон України Про місцеве самоврядування в Україні в редакції 10.10.2024. Відомості Верховної Ради України (ВВР), 1997, № 24, ст.170.
4. Моніторинг реформи місцевого самоврядування та територіальної організації влади. – URL: https://mtu.gov.ua/files/Моніторинг_01.10.2023.pdf
5. Некряч А., Шаравара Т., Приходько С., Макарець С. Самоосвіта в громадах: посібник. Полтава, 2024. 135с.

Funding. Funded by the European Union. Views and opinions expressed are however those of the authors only and do not necessarily reflect those of the European Union or European Education and Culture Executive Agency (EACEA). Neither the European Union nor EACEA can be held responsible for them.

Co-funded by
the European Union

SuTCom

ПЛАНУВАННЯ ВІДБУДОВИ УКРАЇНИ

Ірина Орловська,

к.ю.н., доцент, доцент кафедри

галузевого права та загально-правових дисциплін

Інституту права та суспільних відносин Університету «Україна»

План відбудови України є амбітним і складним проектом, який потребує спільних зусиль усього суспільства для розробки дорожньої карти відновлення країни після масштабних руйнувань, спричинених російською агресією. Його реалізація дозволить не лише відновити зруйноване, але й створити нову, сучасну і процвітаючу Україну. Тому, починаючи ще з 2022 року, в нашій країні активно ведуться дискусії щодо його наповнення. Зрозуміло, що життєздатний план дає людям надію на краще, фіксує певне бачення майбутнього та мотивує до активної участі у відновленні країни. Водночас вкрай важливо мати точні